

Innspill til Rovviltnemnda i region 6 sitt høringsutkast til revidert forvaltningsplan for rovvilt

Til Rovviltnemnda i region 6, kopi: Statsforvalteren i Trøndelag.

Aktivt Rovdyrvern vil med dette gi innspill til forvaltningsplanen med referansenummer 2022/11128.

1 Mål og rammer for rovviltforvaltningen

1. 1.1 Nasjonale føringer

Som interesseorganisasjon for rovdyr, med et uttalt mål om å styrke rovdyrenes geografiske, numeriske og genetiske levedyktighet, forventer Aktivt Rovdyrvern (ARV) at Rovviltnemnda i region 6 gjør sitt ytterste for å utarbeide en forvaltningsplan for rovvilt basert på oppdatert kunnskap om rovdyrenes faktiske tilstand og utviklingspotensial nasjonalt og regionalt. Videre forventer ARV at Rovviltnemnda fremmer en plan som ikke har ensidig fokus på beitedyrnæringens behov. Det er av vesentlig betydning at rovviltnemnda løfter regionens ansvar for å bidra til bevaring av levedyktige bestander av alle de store rovdyrartene, i henhold til de nasjonale myndighetenes rammer for den todelte målsettingen, samt Norges nasjonale og internasjonale forpliktelse til å hindre ytterligere tap av artsmangfold.

1.2 Rovviltnemndas ansvar og rolle

ARV forventer at rovviltnemnda verdsetter rovdyr som en viktig del av regionens identitet og kulturarv, og at nemnda gjennomfører en forvaltning som ivaretar disse sjeldne dyrenes funksjon som nøkkelarter for intakte økosystem i naturen. ARV mener at det inngår i nemndenes mandat å imøtegå krav fra beitenæring, skogbruksnæring og interesseorganisasjoner for jakt, der disse argumenterer for kraftige reduksjoner i rovdyrenes utbredelse, yngleområder og bevegelsesfrihet. Rovviltnemndene må stille motkrav til næringene om økt aksept og respekt for den ville naturen, og legge til rette for økt bruk av ikke-letale virkemidler for å styrke en bærekraftig sameksistens mellom beitedyr og rovdyr.

2. 1.3 Mål med forvaltningsplanen

Forvaltningsplanen bør inneholde en klar, tidfestet strategi for hvordan og når rovdyrartene som i dag ligger under regionalt bestandsmål, skal komme opp på bestandsmålet. Den geografisk differensierte forvaltningen kan heller ikke være utelukkende fokusert på reduksjon av beitedyrtap til rovdyr, men må inneholde klare

føringer for hvordan rovdirene skal kunne leve i sin naturlige utbredelse, uten å risikere konfrontasjoner med infrastruktur, beiteinteresser eller friluftinteresser.

2 Forvaltningsområder for rovvilt i region 6 Midt-Norge

ARV mener at rovviltnemnda i størst mulig grad må unngå å gjøre endringer i forvaltningsområdene som innebærer innskrenkninger av rovdirenes leveområder, eller som stykker dem opp og hindrer rovdirenes bevegelsesfrihet og genetisk utveksling. Likeledes må rovviltnemnda unngå å utvide beiteprioriterte områder inn i eksisterende rovdyrsoner i forsøk på å fortrenge rovdirene ut av deres godt egnede yngleområder. Der slike utvidelser/endringer har vært gjennomført, har vi sett økt risiko for gjentatte konflikter mellom rovdyr og beitedyr. Dersom rovviltnemnda i kommende plan velger å overprøve eksisterende kunnskap om risikoen, vil vedtak være i strid med både prinsipper for god soneforvaltning og lovgivning for god dyrevelferd.

Derimot ville det være ønskelig om rovviltnemnda kunne fremme forslag til geografiske endringer som legger til rette for bedre vilkår for rovdirenes naturlige behov, samtidig som beitenæringen gis størst mulig sikkerhet mot tap til rovdyr. Helt spesifikt vil ARV påpeke at forvaltningsområdene må gi mulighet til sameksistens mellom rovdirene, da dette beviselig gir færre beitedyrtap til åtseletere som jerv og kongeørn, men også til bjørn og gaupe. Rovviltnemnda må dessuten åpne for større, sammenhengende leveområder som bedre tilfredsstillende alle rovdyrartenes biologiske behov for migrasjon, da dette er grunnleggende for å oppnå bestandsvekst og sunn genutveksling.

ARV mener at rovviltnemnda har et særskilt ansvar for å kartlegge om de beiteområdene med høyest tapsprosent faktisk er egnet som utmarksbeite, uavhengig av eventuell tilstedeværelse av rovdyr. Særlige ressurser må settes inn for å få tapstallene ned der disse ligger langt over «normaltap», og det fordrer at også andre tapsårsaker enn rovdyr tas med i vurderingen og minimeres.

ARV ønsker konkrete endringer i planen for forvaltningsområdene.

Bjørn:

Dagens forvaltningsområde er arealmessig relativt stort, men større deler av området viser seg i praksis å være uegnet. Tilbakefør til forvaltningsområdet hele det tidligere bjørneprioriterte området i Roktdalen. Dette vil senke konfliktnivået mellom bjørn og beitedyr, samt øke muligheten til å nå bestandsmål for bjørn innen 2030. I følge NINA sin rapport bør forvaltningsområdet også utvides, og grensen mot vest bør flyttes fra langs E6 til de høyeste fjellene lenger vestover.

Jerv:

ARV kan ikke se at en ordning med maksimalt 2 ynglinger av jerv i reinbeitedistriktene bygger på en faglig begrunnelse, og forventer at en grundig konsekvensutredning blir gjennomført innen ordningen eventuelt igangsettes. Dersom rovviltnemndene skal sette et tak på 2 jerveynglinger per reinbeitedistrikt, er en utvidelse av det sørvestlige forvaltningsområdet helt nødvendig for å nå delbestandsmålet i den sørlige

delen av region 6. ARV peker på at NINAs vurderinger av jervområdene fremholder at disse er for små og fragmenterte slik de fremstår i dag.

Tilbakefør Forollhogna og Øvre Sunndal til forvaltningsområdet, og sørg for en mulig passasje mellom den sørlige og den nordøstlige delen av regionen, slik at rovviltnemndas eget uttalte mål om «en mest mulig jevnt fordelt bestand innenfor forvaltningsområdet» faktisk kan nås. I tillegg må rovviltnemnda i region 6 inngå i et samarbeid med forvaltningsmyndighetene i region 3 og 5 om å koordinere tilgrensende jerveprioriterte områder til én felles sone, jfr NINAs kartverktøy 2018. Dette er av avgjørende betydning for å ivareta den sørvestlige delbestandens overlevelse, en bestand som fortsatt bærer genetiske spor etter den opprinnelige norske jervestammen. Uten en slik avtale, må region 6 ta et tydeligere, selvstendig ansvar for den delen av den sørvestlige delbestanden som befinner seg innenfor region 6 sine grenser. Klare føringer for beskyttelse av enkeltindivider og stammen som helhet må nedfelles i forvaltningsplanen, som: Mål om at 50% av stammen skal ha urnorsk opphav, migrasjonsled østover for å spre og forsterke opprinnelig genmateriale, unngå skadefelling av genetisk viktige dyr, samarbeid med region 3 og 5 om fastsettelse av kvoter, for å unngå overbeskatning.

Gaupe:

Hele Sunndal kommune bør være gaupeprioritert område. Forøvrig er gaupeområdene for fragmenterte i dag, så ingen av dagens gaupeområder kan fjernes eller innskrenkes. Rovviltnemndas oppgave må være å binde flere gaupeområder sammen. Det vil være mer konfliktdepende på sikt. ARV mener at press fra reinbeiteiere om å holde deres distrikter fri for gaupe, må møtes med bedre og gunstigere, ikke-letale løsninger.

3 Rovvilt i region 6 Midt-Norge

1. 3.1 Bestandsmål

Regionale bestandsmål gjelder for bjørn, jerv og gaupe. ARV har liten forståelse for at bestandsmålene kan anses å være maksimumsmål, all den tid alle artene står oppført på den nasjonale rødlista som sterkt truet av utryddelse. Vi erkjenner likevel at maksimumsmål har blitt praksis, og vil jobbe for å heve grensen.

Bestandsstatus for bjørn i regionen er 1,4 kull mot bestandsmålet på 3,0 kull. ARV forventer at rovviltnemndene fremlegger en tydelig, fagbegrunnet strategi i forvaltningsplanen for hvordan regionen skal ivareta binner og unger, og hvordan bestandsmål for bjørn skal nås innen 2030. Så lenge bjørnen er under bestandsmål, må det fortsatt være aksept for at bjørn yngler utenfor bjørneprioritert område.

Jervebestanden har en sterkt synkende trend i region 6, og var under bestandsmål i 2022 med 9 ynglinger mot det regionale målet om 10 årlige kull. ARV mener at det er svært viktig at rovviltnemnda hindrer at bestanden synker ytterligere, og fremlegger en tydelig plan for hvordan regionen best mulig skal ivareta en stabil jervebestand de kommende årene.

Gaupebestanden er også synkende, nasjonalt som regionalt. Nåværende bestandsstatus er i tillegg usikker, ettersom tallene vi har fra Rovdata er fra før vinterens kvotejakt, hvor det jo i region 6 ble skutt for mange (hunn)gauper allerede på jaktas første dag. ARV forventer at rovviltnemnda utviser et stort ansvar i fremleggelse av en plan som gir garanti for at gaupa ikke synker under bestandsmål i kommende år.

2. 3.2 Bestandsovervåkning

Rovviltnemnda skal bruke oppdaterte tall på bestandsstatus og -utvikling i sine saksfremlegg, men ARV ser at det oftest ikke er tilfelle når jaktkvoter skal fastsettes. Det benyttes tall og statistikker som ikke er fratrukket dyr som allerede er drept i jakt eller ulykker, og dette gir et «oppblåst» grunnlag for kvotene. ARV forventer at rovviltnemnda utarbeider og legger frem en metode for hvordan oppdaterte, reelle bestandstall skal legges til grunn for kvotefastsettelse.

ARV minner om at den todelte målsettingen forplikter rovviltnemnda til også å tilrettelegge for bevaring av rovdirene i levedyktige bestander, ikke bare hvordan de kan reduseres til et minimum. Planens punkt om bestandsovervåkning bør derfor inneholde en redegjørelse for hvordan overvåkingen kan brukes til å utvikle akutte og langsiktige strategier for å styrke rovdirebestandenes helsestatus, utbredelse og overlevelsesmuligheter i regionen.

Kompensasjon på kr 10 000,- for opplysninger om nyetablerte/nyoppdagete jervehi ligger faretruende nær en skuddpremieordning. ARV ber om at ordningen strykes.

3. 3.3 Bestandsregulering

ARV er ikke enig i premisset om at rovviltnemndas vedtak om «bestandsregulering» skal være synonymt med å jakte og drepe rovdire. I henhold til nemndas mandat om å etterstrebe en todelte målsetting, bør et kapittel om bestandsregulering også inneholde en oversikt over ikke-letale tiltak som er egnet til å løfte rovdirene OPP på bestandsmål. Disse tiltakene bør inngå i fylkeskommunens budsjetter, og ikke belastes øvrige tilskuddsordninger tilknyttet beitenæringen.

1. 3.3.1 Lisensfelling

Ulv: ARV mener at det ikke bør fastsettes kvote for lisensfelling av ulv i region 6. Ulv etablerer seg sjelden eller aldri i området, og rovviltnemnda bør så langt det er mulig bidra til at potensielt genetisk viktige streifulver får passere sørover gjennom region 6 til ulvesonen i region 4/5. Riktig virkemiddel bør kun være skadefelling rettet mot reelt skadegjørende individer av ulv, som oppholder seg i regionen over noe tid og forårsaker større skade, jamfør Forskrift om skadefelling § 3-3.

Jerv:

ARV mener at forvaltningen generelt ikke i tilstrekkelig grad tar med i vurderingene av jerv som skadegjører at jerven er åtseleter. Jerv holdes ansvarlig, og skadefelles, for beitedyrtap som ikke

med sikkerhet kan spores tilbake til dem, hvor beitedyr ikke gjenfinnes, eller hvor dødsårsak ikke kan stadfestes. ARV mener også at det lave nasjonale bestandsmålet på 39 årlige kull av jerv - en ansvarsart for Norge, utgjør en reell fare for jervebestandens overlevelse og må revurderes.

Rovviltnemndenes fastsettelse av kvoter er uforsvarlig høye, så bestandsreduksjonen går dramatisk fort. Konsekvensene er ikke tilstrekkelig utredet.

ARV forventer at rovviltnemnda i region 6 fremlegger en plan for lisenskvoter som ikke bringer jerven under bestandsmål. Planen må sikre jervens overlevelse over tid, med god margin, og unngå å bruke SNO for å «fylle kvota».

Om rovdyrbestandene ligger under bestandsmål, mener ARV at rovviltnemnda ikke skal anbefale kvoter til Miljødirektoratet.

2. 3.3.2 Kvotejakt

I følge Rovdatas tall fra før årets kvotejakt, lå gaupa PÅ bestandsmål nasjonalt, og over bestandsmål i region 6 med kun 1 kull. Under jakta ble det skutt 6 hunngauper i region 6, 2 flere enn ordinær kvote, og innenfor gaupeprioritert forvaltningsområde ble det skutt 3 dyr for mange. De reelle tallene for regionen er svært usikre, så rovviltnemnda bør være svært tilbakeholden med å anbefale kvotejakt for å unngå at gaupa havner langt under regionalt bestandsmål.

ARV mener forøvrig at kvotejakt på rødlistede, utrydningstruede rovdyr er å anse som troféjakt – og dermed like forkastelig som løve-, tiger- eller liknende storviltjakt som ofte og gjerne kritiseres når den foregår i andre land. Rovviltnemnda i region 6 bes om å gå foran med å avvikle kvotejakta. ARV kan ikke se at det vil være grunnlag for å tillate kvotefri jakt i region 6 innenfor kommende 5-årsperspektiv for forvaltningsplanen.

3. 3.3.3 Ekstraordinære uttak

Lisensfelling av jerv beskrives stadig som «lite effektiv» sett opp mot bestandsmål og kvoter.

Som kompensasjon for manglende kvoteoppnåelse begynner ekstraordinære uttak ved SNO å bli mer ordinære enn ekstraordinære. Også de svært kontroversielle hiuttakene har blitt mer frekvente.

Dette er uheldig og uetisk, og rovviltnemnda i region 6 må ta mer ansvar.

Bjørnebestanden ligger langt under bestandsmål, så rovviltnemnda bør holde seg fra å anbefale ekstraordinære uttak, især av binner.

4 Utmarksbeite i region 6 Midt-Norge

1. 4.3 Tap av husdyr og tamrein på beite

Dette kapittelet åpner med «Det er store variasjoner i tap av husdyr mellom region, beitelag og beiteområder fra år til år. Det er mange årsaker til tap av husdyr på utmarksbeite». ARV etterlyser at forvaltningen, også rovviltnemndene, begynner å rette et større fokus på at det er langt flere tap som skyldes andre årsaker enn rovdyr. Mange beitelag i region 6 har mellom 8 og 20% tap på beite, og det finnes beitelag som har over 20% tap! Uavhengig av årsak, er dette tall som er helt uakseptable. Fra ARVs ståsted er det av vesentlig betydning å få kartlagt årsakskomplekset så raskt som mulig, av hensyn til beitedyras velferd, selvsagt, men særlig for å se om rovdyr kan utelukkes i enkelte/flere tilfeller, slik at de ikke må bøte med livet. Erstatningsordningen som kun gir beitedyreiere lovfestet rett til full erstatning ved dokumentert/antatt tap til rovdyr, må ikke være til hinder for at nødvendige undersøkelser og tiltak blir gjort for å forhindre at beitedyr blir utsatt for dårlig dyrevelferd.

Rovviltnemndas todelte mandat bør fremkomme i denne sammenhengen.

ARV er delvis uenig i premisset om at «beiting er bra for det biologiske mangfoldet og kulturlandskapet i utmarka». Ensidig beiting av én type dyr – i all hovedsak sau – bidrar i stor grad til å skape monokulturer, heller enn mangfold. Både for kulturlandskapet, artsmangfoldet og rovdyras overlevelse, vil det være tilrådelig å ha større variasjon i hvor beitedyra går og ikke mist hvilke typer dyr som slippes på beite. NINA anbefaler økt storfebeiting, fremfor sauebeite flere steder. Det vil være gunstig for kulturlandskapet, og storfe har mindre risiko for konflikt med rovdyr.

5 Virkemidler og tiltak i rovviltforvaltningen

1. 5.1 Fordeling av økonomiske midler

Jamfør siste avsnitt i punkt 4 Utmarksbeite i region 6 Midt-Norge – 1.4.3., bør rovviltnemnda sette av en større andel av de økonomiske midlene som skal øremerkes for lokal kunnskapsinnhenting og konfliktdependende tiltak, til kartlegging av årsakssammenhengene til at mange beitelag i region 6 opplever beitedyrtap på 10% og mer.

2. 5.2 Forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdependende tiltak

I tillegg til de tiltakene som er listet opp under dette punktet i høringsutkastet, ser ARV gjerne at rovviltnemnda setter av en større sum enn i dag til utprøving av nye metoder for overvåking/gjeting av beitedyrene, samt innhenting av erfaring/kunnskap om ikke-letale tiltak for å hindre rovdyrskader på tamdyr.

3. 5.3 Betinget skadefelling

I år har ARV merket seg at det har utviklet seg en ny praksis for betinget skadefelling; gjentatte ganger i sommer har ARV klaget til Statsforvalter om at det gis skadefellingstillatelse på ikke identifisert skadegjører, som jages i ukevis av skadefellingslag med dispensasjon fra forbud om både løs hund og postering fra bil. Skadefellingstillatelser har blitt forlenget i tid og geografisk område gjentatte ganger, uten nye vedtak, uten nye observasjoner av skadevolder og uten DNA-identifisering.

ARV ber om at rovviltnemnda og Statsforvalteren i region 6 gjør en grundig evaluering av ressursbruken, metodene og ikke minst den manglende måloppnåelsen knyttet til «ny praksis» for skadefellingstillatelser. Det er ikke ønskelig at denne jaktformen får fortsette, da den vitner om dårlig fattede vedtak, dårlig kunnskap hos SNO til identifisering av skadevolder, dårlige holdninger og jaktevnner i jaktlaget og utgifter som ikke står i forhold til verdien av beitedyrtapene. Det hele er egnet til å svekke tilliten til forvaltningen, og må ikke gjenta seg.

4. 5.4 Forvaltning av rovvilt i kalvingsområder for tamrein.

ARV finner det svært foruroligende og provoserende at rovviltnemnda konkluderer med at det må bli lavere terskel for å innvilge skadefellingstillatelse FØR kalvingsperioden i reinbeitedistriktene, og at ekstraordinære uttak ved SNO skal «fortrinnsvis gjøres før kalvingsperioden». ARV minner igjen om at skadefelling er et virkemiddel som skal rettes mot reell og faktisk skadegjører, og ikke benyttes preventivt som rovviltnemnda her legger opp til, Skadefellingsforskriften §3-3.

Derimot finner ARV det prisverdig at FKT-midler prioriteres kanalisert til bruk i kalvingsområder for å forhindre tap. ARV oppfordrer rovviltforeningen til å legge arbeid i å finne flere og gode ikke-letale løsninger.

6 Andre interesser og forhold rundt rovvilt

1. 6.1 Psykososiale forhold

ARV etterlyser forslag fra rovviltnemnda til hvordan tilskuddsmidler for konfliktdempende tiltak kan benyttes til f eks mestringskurs, oppfølging og bedre informasjon til dem som opplever at frykt for rovdyr er til hinder for dem i deres hverdag. Flertallet i Norge ønsker å ha rovdyr i norsk natur.

2. 6.2 Dyrevelferd

ARV er uenig i noen av påstandene under dette punktet i forslaget til forvaltningsplan;

1) Beitedyrs lidelse på beite må aksepteres, men veies opp mot fordelene ved utmarksbeite.

- ARV mener at det generelt føres for lite tilsyn med beitedyr i utmark, og at aksepten for beitedyrenes lidelse generelt er for høy, ettersom ca 80000 sauer årlig dør på beite av andre årsaker enn rovdyr. ARV mener at daglig tilsyn må lovfestes, og fast gjeting må påbys på beiter som ikke kan besøkes daglig, elles som er i nærheten av kjent forekomst av rovdyr.

2) Rovvilt utgjør den største enkeltårsaken til tap av sau på beite.

- Tap til rovdyr har gått kraftig ned siden forarbeidene til dyrevelferdsloven ble utarbeidet. Det er et stort sprik mellom tallene for beitedyr «påvist tatt av rovsvilt» og tallene for «dokumentert» og «antatt» tatt av rovsvilt, og det er en stor grad av skjønnsutøvelse som ligger til grunn for erstatningsutbetalingene. 1 tapt lam telles som 16.

For Aktivt Rovdyrvern org nr 825731342
post@aktivtrovdyrvern.no

Hege O'Wiidt

Hasselhaugveien 32
0851 Oslo
99713681
owiidt@icloud.com